

Європейська
Комісія

Генеральний Директорат Європейської Комісії
з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги

Посібник з інклюзивності осіб з інвалідністю в операціях з надання гуманітарної допомоги, що фінансуються ЄС

лютий 2019 р.

Європейська
Комісія

СЕКТОРАЛЬНІ КЕРІВНИЦТВА ГЕНЕРАЛЬНОГО ДИРЕКТОРАТУ ЕСНО

- №1:** Гуманітарна продовольча допомога: Від допомоги до сприяння
- №2:** Водопостачання, санітарія та гігієна: Вирішення завдань гострих потреб у ВССГ
- №3:** Грошові кошти та ваучери: Підвищення ефективності та дієвості у всіх секторах
- №4:** Харчування: Вирішення проблем недоїдання в надзвичайних ситуаціях
- №5:** Зменшення впливу наслідків стихійних лих: Підвищення стійкості шляхом зменшення ризиків в гуманітарних операціях
- №6:** Гендерні питання: Відмінність потреб та адаптація допомоги
- №7:** Охорона здоров'я
- №8:** Гуманітарний захист: Підвищення результативності наданого захисту з метою зменшення ризиків у кризових ситуаціях
- №9:** Керівництво з питань гуманітарних потреб у сфері житла та поселення

Неофіційний переклад даного Посібника був зроблений Глобальним кластером з питань захисту в Україні

<http://www.globalprotectioncluster.org/field-support/field-protection-clusters/ukraine/>

з оригінальної версії англійською мовою, яка доступна за наступним посиланням:

https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/2019-01_disability_inclusion_guidance_note.pdf

Зміст

1	Посібник ЄСНО з інклюзивності осіб з інвалідністю: Навіщо і для кого?	2
1.1	Вступ: предмет і мета даного посібника	2
1.2	Сфера охоплення і формат посібника	4
1.3	Принципы и определения	5
2	Забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарних операціях: операційні інструменти для партнерів і співробітників ЄСНО	8
2.1	Забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю при складанні програм	8
2.1.1	Етап 1: оцінка ризиків шляхом визначення бар'єрів і механізмів сприяння	8
2.1.2	Етап 2: усунення ризиків шляхом впровадження принципів захисту	14
2.2	Забезпечення і оцінювання ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності: збір даних та індикатори	20
2.2.1	Головні принципи ефективного якісного й кількісного збору даних	21
2.2.2	Індикатори для оцінки ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю	22
2.3	Основні практичні рекомендації/Ключові питання	23
2.3.1	Координація та партнерство	23
2.3.2	Про витрати на інклюзію	23
2.3.3	Людські ресурси та розвиток потенціалу	24
2.3.4	Захист від сексуальної експлуатації та зловживань (PSEA)	24
3	Інклюзивність осіб з інвалідністю в операціях з надання гуманітарної допомоги, що фінансуються ЄС - Коротка інструкція	25
3.1	Принципи і визначення	25
3.2	Забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності: основні етапи	26
3.2.1	Етап 1: оцінка ризиків шляхом визначення бар'єрів і механізмів сприяння	26
3.2.2	Етап 2: Усунення ризиків шляхом застосування чотирьох елементів впровадження принципів захисту	28
3.3	Збір даних і оцінювання ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю	29
3.3.1	Збір даних	29
3.3.2	Оцінювання ступеня ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю	29
4	Додатки	30
4.1	Скорочення	30
4.2	Термінологія	31
4.3	Основні довідкові документи	32

1. Посібник ЄСНО щодо інклюзивності осіб з інвалідністю: Навіщо і для кого?

1.1 Вступ: предмет і мета даного посібника

По оцінкам, в середньому 15% людей в мирі мають інвалідність¹, і цей відсоток може різко зрости під час гуманітарних криз. Проте, способи надання допомоги та забезпечення захисту особам з інвалідністю в гуманітарних ситуаціях все ще недостатньо адаптовані.

“ За останні роки проблема інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарних ситуаціях набуває все більшого значення на глобальному рівні. ”

За останні роки проблема інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарних ситуаціях набуває все більшого значення на глобальному рівні. Прийнята в 2006 році Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю², учасником якої є Європейський Союз і всі країни-члени Європейського Союзу (ЄС)³, передбачає:

«Держави-учасниці вживають, відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, зокрема міжнародним гуманітарним правом та міжнародним правом з прав людини, усіх необхідних заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих» (стаття 11). Пізніше цьому питанню була повністю присвячена Хартія про інклюзивність осіб з інвалідністю в рамках гуманітарної діяльності (Хартія)⁴, прийнята на Всесвітньому гуманітарному саміті у травні 2016 року⁵ і схвалена Європейським Союзом.

На рівні ЄС, в розділі II Договору про функціонування Європейського Союзу (стаття 10), і в Хартії основних прав ЄС зазначено, що Європейський Союз прагне боротися з дискримінацією, зокрема, за ознакою інвалідності (стаття

1 - У тому числі, 19,2% жінок і 12% чоловіків. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) і Світовий банк, Всесвітня доповідь щодо питань осіб з інвалідністю, Женева, ВООЗ, 2011 рік, Розділ 2, http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

2 - Див. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>. На момент підготовки даного посібника Конвенцію про права осіб з інвалідністю ратифікували 177 країн. Вона вважається частиною міжнародного законодавства про права людини. Факультативний протокол, який передбачає, що особи, які вичерпали внутрішньодержавні засоби правового захисту від дискримінації, можуть звернутися до комітету із захисту прав осіб з інвалідністю для отримання додаткової допомоги, був ратифікований 92 країнами. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-15&chapter=4&clang=en доступ 28. 03.2018 р.

3 - Конвенція про права осіб з інвалідністю була затверджена від імені Європейського співтовариства Рішенням Ради 2010/48 / ЄС від 26.11.2009 року та є невід'ємною частиною системи правового регулювання ЄС і має перевагу над актами вторинного права ЄС.

4 - Див. <http://humanitariananddisabilitycharter.org/>

5 - Це не виключає прогрес, досягнутий до Всесвітнього гуманітарного саміту, наприклад, підвищена увага до врахування фактора інвалідності і особливих потреб осіб з інвалідністю в Сендайській рамковій програмі щодо зниження ризику лих та в Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року.

21)⁶. Крім того, в статті 26 Хартії основних прав йдеться, що ЄС визнає і поважає право осіб з інвалідністю користуватися заходами, що спрямовані на забезпечення їх незалежності, соціальної і професійної інтеграції та участі в житті суспільства. В Європейській стратегії щодо осіб з інвалідністю на 2010–2020⁷ роки ЄС і країни-члени ЄС закликаються сприяти просуванню прав осіб з інвалідністю, в тому числі в своїй зовнішній діяльності⁸. Ці зобов'язання і принципи відображені в Положенні про гуманітарну допомогу⁹ і в Консенсусі ЄС з гуманітарної допомоги¹⁰ 2007 року. Обидва документи стосуються врахування конкретних чинників уразливості, в тому числі й інвалідності¹¹, при реагуванні на гуманітарні потреби.

Для забезпечення реалізації цих зобов'язань в грудні 2017 року Комісар ЄС з питань гуманітарної допомоги та управління кризовими ситуаціями Крістос Стіліанідес оголосив, що починаючи з 2018 року всі партнери з гуманітарної діяльності, які фінансуються ЄС, будуть зобов'язані враховувати у своїх проектах потреби осіб з інвалідністю.

Ці настанови розроблено Гуманітарним Департаментом Європейської Комісії (Генеральний Директорат Європейської Комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги – DG ECHO) і оформлено у вигляді посібника. Основні цілі даного посібника:

- сприяти **врахуванню особливих потреб осіб з інвалідністю**, тобто ефективному доступу і участі осіб з інвалідністю¹² в діяльності з надання гуманітарної допомоги.
- забезпечити **інтегрування інтересів осіб з інвалідністю**, тобто процес впровадження принципів захисту і сприяння забезпеченню реального доступу, безпеки і поваги гідності осіб з інвалідністю в усі гуманітарні операції, які фінансуються ЄС¹³.
- надати партнерам Генерального Директорату Європейської Комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги та його співробітникам операційні інструменти для забезпечення врахування вищезазначених аспектів в процесах розробки, реалізації та моніторингу гуманітарних проектів, що фінансуються ЄС.

Щоб досягти цих цілей, даний посібник було підготовлено на основі міжнародних стандартів і принципів, вже узгоджених гуманітарними суб'єктами, організаціями осіб з інвалідністю та іншими ключовими зацікавленими сторонами, зокрема настанови посібника спираються на

6 - Див. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT> і http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

7 - Слід зазначити, що положення про права осіб з інвалідністю включені також до низки інших регіональних правових документів, включаючи Африканську хартію прав людини і народів (1981 рік, стаття 18.4), Африканську хартію прав і благополуччя дитини (1990 рік, стаття 13) та Конвенцію Африканського союзу про захист і допомогу внутрішньо переміщеним особам в Африці (2009 рік, стаття 9.2.C), а Міжамериканська конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо осіб з інвалідністю повністю присвячена цьому питанню (прийнята в 1999 році; вступила в силу в 2001 році, доступ 29 березня 2018 року).

8 - Частина 2.1, розділ 8. Див. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:en:PDF>

9 - Регламент Ради (ЄС) № 1257/96, червень 1996 року.

10 - Стаття 39. Див. http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/consensus_en.pdf

11 - Аналогічно, Нова Європейська програма розвитку на 2017 рік об'єднує ці принципи і принципи, включені до Програми сталого розвитку на період до 2030 року. Зокрема, в статті 31 міститься заклик враховувати особливі потреби осіб з інвалідністю в рамках співпраці з метою розвитку. Див. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2017:21:0:FULL&from=EN#nr1-C_2017210EN.01000101-E0001

12 - Визначення на основі Посібника з проведення інформаційно-роз'яснювальної діяльності з метою інклюзивності осіб з інвалідністю, Африканський союз осіб з інвалідністю, Християнська місія незрячих, 2015 рік.

13 - ООН, Міжнародні організації та громадські організації - цей посібник також може бути корисним партнерам з реалізації програм.

положення Конвенції про права осіб з інвалідністю та Хартії. Посібник також базується на вже існуючих¹⁴ і розроблених на глобальному рівні керівних принципах, таких як рекомендації Міжвідомчого постійного комітету (МПК) з урахування інтересів осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності. Таким чином, цей посібник задумано як документ, що знаходиться у стані постійного розвитку і який може бути переглянутий відповідно до змін світових рекомендацій¹⁵. Крім того, і це критично важливо для його розвитку, цей посібник з'явився як результат кількох консультацій з організаціями осіб з інвалідністю і партнерами ЄСНО.

“ Цей посібник відповідає загальній тенденції застосування більш соціально-орієнтованого та структурного підходу до інклюзивності осіб з інвалідністю, при цьому особи з інвалідністю визнаються носіями прав, які можуть відстоювати свої права. ”

1.2 Сфера охоплення і формат посібника

Цей посібник відповідає загальній тенденції застосування більш соціально-орієнтованого та структурного підходу до інклюзивності осіб з інвалідністю, при цьому особи з інвалідністю визнаються носіями прав, які можуть відстоювати свої права. Крім того, ці настанови міцно закріплені в існуючій системі впровадження принципів захисту¹⁶, що є вкрай важливим чинником

для забезпечення максимально широкого охоплення гуманітарних суб'єктів у всіх сферах.

Тому, хоча в цьому посібнику повністю визнається важливість двовекторного підход¹⁷, він зосереджений на питаннях врахування потреб осіб з інвалідністю у всіх видах гуманітарних заходів і, відповідно, не стосується конкретно цільових заходів¹⁸. Таким чином, цей посібник є додатковим інструментом до існуючих Тематичних положень ЄСНО, зокрема, до Тематичного положення № 8 з гуманітарного захисту¹⁹.

Беручи до уваги, що існуючі спеціалізовані довідники і посібники вже надають конкретні профільні рекомендації або встановлюють мінімальні стандарти, у даному посібнику зроблено акцент на загальному рівні планування програм. Зокрема, викладено інструменти для оцінки та усунення бар'єрів, що перешкоджають реальному доступу, а також повній і ефективній участі осіб з інвалідністю в процесах надання гуманітарної допомоги та забезпечення захисту. Мета полягає в підвищенні якості програм і наданні більш якісних, безпечних і доступних послуг,

14 - На глобальному рівні, особливо актуальними документами є Посібник Консорціуму з питань віку та інвалідності «Стандарти інклюзивності людей похилого віку та осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності», Рекомендації ЮНІСЕФ «Інклюзивності дітей з інвалідністю в гуманітарній діяльності», Християнська місія незрячих «Практичний посібник з надання гуманітарної допомоги», Посібник Консорціуму з питань віку та інвалідності «Мінімальні стандарти для врахування факторів віку й інвалідності в гуманітарній діяльності».

15 - Необхідність в цьому буде розглянута після публікації «Керівництва МПК з інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності», вихід якого очікується в 2-му чи 3-му кварталі 2019 року.

16 - Див. Міжвідомчий постійний комітет (МПК) Політика захисту в рамках гуманітарної діяльності (2016 рік) ст. 4-5 на http://www.globalprotectioncluster.org/assets/files/tools_and_guidance/IASC%20Guidance%20and%20Tools/iasc-policy-on-protection-in-humanitarian-action.pdf

17 - Двонаправлений підхід передбачає як заходи, що враховують потреби й інтереси осіб з інвалідністю, так і цільові заходи, орієнтовані на осіб з інвалідністю. Див. докладніше, наприклад, в публікації «Інклюзивності дітей з інвалідністю в рамках гуманітарної діяльності» (ст.18), ЮНІСЕФ, <http://training.unicef.org/disability/emergencies/>

18 - Орієнтованість на конкретну цільову групу для реагування на конкретні загрози і чинники уразливості, пов'язані з інвалідністю.

19 - Див. http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/policy_guidelines_humanitarian_protection_en.pdf

допомоги і захисту особам з інвалідністю в рамках гуманітарних операцій.

Очікується, що викладені в цьому посібнику елементи будуть чітко відображені в пропозиціях, що подаються Департаменту Європейської Комісії з питань гуманітарної допомоги і цивільного захисту. Кінцева мета полягає у забезпеченні врахування конкретних потреб і пріоритетних інтересів осіб з інвалідністю при складанні програм гуманітарної допомоги.

Посібник складається з трьох основних розділів. У Розділі II докладно описується процес інтегрування інтересів осіб з інвалідністю у програми і наводиться низка конкретних прикладів. У цьому розділі також представлені інструменти для збору даних і оцінювання ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю. Розділ III цього посібника являє собою короткий документ з 4 сторінок, який можна легко використовувати на місцях для складання програм або моніторингу. Його можна використовувати як самостійний документ і вивчати без прив'язки до Розділу II цього посібника, на якому він базується.

2018 Європейський Союз/
Анук Деляфотрі

1.3 Принципи і визначення

У цьому посібнику прийнято визначення осіб з інвалідністю, наведене в Конвенції про права осіб з інвалідністю, в якій визнається, що інвалідність – це «поняття, що еволюціонує» і зазначається: «До осіб з інвалідністю належать особи зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими» (стаття 1).

Порушення визначаються як обмеження функцій або будови тіла, такі як значне відхилення або втрата²⁰.

В умовах гуманітарної кризи²¹ і для досягнення мети цього посібника, під словом «**бар'єри**» розуміються зовнішні чинники в середовищі проживання людей²², які цілеспрямовано або ненавмисно перешкоджають особам з інвалідністю в повній мірі отримувати доступ до гуманітарної допомоги і захисту та брати участь в них нарівні з іншими.

Одним з важливих прикладів бар'єру є дискримінація за ознакою інвалідності

20 – Важливо розуміти, що загальне сприйняття може призвести до того, що більш пильна увага буде приділятися тим певним групам осіб з інвалідністю, яких легше виявити і охопити, тоді як нечисленним і маргіналізованим групам буде приділятися менше уваги.

2018 Європейський Союз/Домінік Каттан

(бар'єр ставлення) з боку окремих індивідів або груп. У Конвенції про права осіб з інвалідністю дається таке визначення дискримінації: «будь-яке розрізнення, виключення чи обмеження з причини інвалідності, метою або результатом якого є применшення або заперечення визнання, реалізації або здійснення нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, цивільній чи будь-якій іншій сфері» (стаття 2).

Як більш детально роз'яснюється в Розділі II цього посібника, бар'єри можна усунути, зменшити, а їх дію пом'якшити за допомогою захисних чинників і механізмів сприяння, що забезпечують доступ до гуманітарної допомоги і захисту та участь в процесах їх надання.

Інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності здійснюється на основі декількох ключових принципів. Серед них - принципи поваги гідності та недопущення дискримінації, які також закладені в основу Конвенції про права осіб з інвалідністю²³. Ці принципи в значній мірі пов'язані з

21 - Подія або низка подій, які являють собою серйозну загрозу здоров'ю, безпеці, захищеності чи благополуччю громади або іншій великій групі людей. Гуманітарна криза може виникати в силу природних або антропогенних причин, може розвиватися швидко або повільно і може бути короткою або довготривалою за своєю тривалістю.

22 - Згідно з механізмом класифікації ВООЗ: Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я. Див. докладніше на <http://www.who.int/classifications/icf/en/>

гуманітарними принципами людяності, неупередженості, нейтральності та незалежності, які лежать в основі гуманітарного мандата ЄС²⁴, оскільки вони передбачають надання допомоги на основі потреб і збереження гідності тих, кому ми прагнемо надати захист і допомогу. По суті, слід дотримуватися всіх загальних принципів, викладених у статті 3 Конвенції про права осіб з інвалідністю, оскільки всі вони актуальні для цієї сфери.

Наступні три принципи Конвенції про права осіб з інвалідністю мають надзвичайно важливе значення для забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю:

ДОСТУПНІСТЬ	УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН	РОЗУМНЕ ПРИСТОСУВАННЯ
<p>Забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах (ст. 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю).</p>	<p>Дизайн предметів, обстановки, програм і послуг, покликаний зробити їх максимально придатними до використання всіма людьми без необхідності адаптації чи спеціального проектування. Універсальний дизайн не виключає допоміжні пристрої для конкретних груп осіб з інвалідністю, якщо це необхідно (ст. 2 Конвенції про права осіб з інвалідністю).</p>	<p>Внесення, коли це потрібно в конкретному випадку, необхідних і підхожих модифікацій і коректив, що не становлять непропорційного чи невиправданого тягаря, для цілей забезпечення реалізації або здійснення особами з інвалідністю нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод (ст. 2 Конвенції про права осіб з інвалідністю).</p>

23 - Під впливом публікації «Розуміння Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю», Маріанне Шульце, *Handicap International* http://www.internationaldisabilityalliance.org/sites/default/files/documents/hi_cripd_manual2010.pdf

24 - Визначення цих принципів включено в термінологію у додатку 4.2.

2. Забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарних операціях: операційні інструменти для партнерів і співробітників ЄСНО

В цьому розділі посібника пропонуються інструменти для інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності. Основна увага приділяється оцінці, складанню програм, збору даних і оцінюванню ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю. Також наводиться низка комплексних ключових рекомендацій..

2.1 1.Забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю при складанні програм

У цьому блоці йдеться про оцінку ризиків, розробку програм і етапи реалізації. У ньому пропонуються інструменти для забезпечення врахування фактора інвалідності відповідно до двох основних етапів: забезпечення врахування фактора інвалідності при оцінці ризиків (етап 1) і усунення цих ризиків за допомогою впровадження принципів захисту (етап 2).

2.1.1 З точки зору впровадження принципів захисту, забезпечення захисту вимагає виявлення ризиків з якими

стикаються люди в конкретному місці, в певний момент часу, в конкретній кризовій ситуації²⁵. Без належного розуміння ризиків, з якими стикаються зачеплені кризою групи населення, неможливо забезпечити захист і існує небезпека заподіяти більше шкоди, аніж користі. Оцінку ризиків щодо потреб людей в захисті можна проілюструвати на прикладі наступного рівняння:

25 - Він значною мірою ґрунтується на існуючих інструментах, згаданих вище, зокрема на посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту» та документі «Стандарти для інклюзивності людей похилого віку та осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності», а також на документі «Тематичне положення ЄСНО щодо гуманітарного захисту».

26 - Будь ласка, зверніться до частини 5.1 Тематичного положення ЄСНО щодо гуманітарного захисту для отримання додаткової інформації про аналіз ризиків у сфері захисту і до документа Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту», щоб ознайомитися з відповідними інструментами.

$$\text{РИЗИК} = \frac{\text{ЗАГРОЗИ} \times \text{ФАКТОРИ УРАЗЛИВОСТІ}}{\text{МОЖЛИВОСТІ}}$$

Це рівняння надає загальну аналітичну основу для використання при прийнятті рішень щодо складання програм, в тому числі і при практичному впровадженні принципів захисту. Необхідно завжди враховувати контекст, розглядаючи кожну ситуацію індивідуально і не допускаючи узагальнень або припущень. У той же час **слід пам'ятати про те, що особи з інвалідністю перебувають в зоні особливого ризику гендерно-зумовленого насильства, насильства, зловживань та експлуатації**²⁷. Аналіз повинен являти собою безперервний процес, а при складанні програм необхідно бути достатньо гнучким, щоб адаптуватися до нових загроз або факторів уразливості.

Таблиця 1: Визначення компонентів рівняння ризику²⁸

ЗАГРОЗА	<i>Насильство, примус, позбавлення, зловживання або ігнорування інтересів, що здійснюється будь-яким суб'єктом щодо потерпілого населення або особи.</i>
УРАЗЛИВІСТЬ	<i>Життєві обставини та/або дискримінація за ознакою фізичних або соціальних якостей, що знижують здатність основних суб'єктів протистояти несприятливому впливу зовнішніх негативних чинників. Уразливість не є фіксованим критерієм, властивим конкретним категоріям людей. Ніхто не народжується уразливим як такий.</i>
МОЖЛИВІСТЬ	<i>Досвід, знання і зв'язки основних учасників, які посилюють їх здатність протистояти несприятливому впливу зовнішніх негативних чинників.</i>

Методологія, яка використовується для проведення аналізу ризиків, зазвичай включає в себе відповідні дані аналітичного вивчення існуючих джерел інформації, співбесід з ключовими інформантами і обговорень у фокус-групах. Забезпечуючи збір достатньої інформації для інклюзивності осіб з інвалідністю при складанні програм, необхідно приділяти особливу увагу певним питанням при зборі даних та інформації, а також способу збору таких даних (див. Блок 2 щодо збору даних)²⁹.

Щоб в процесі впровадження принципів захисту забезпечити врахування ризиків, з якими стикаються особи з інвалідністю, в цьому посібнику рекомендується **визначити бар'єри**, які перешкоджають особам з інвалідністю в отриманні доступу до гуманітарної допомоги і захисту, а також участі в процесах надання такої допомоги і захисту (див. визначення в Розділі I). Хоча деякі бар'єри можуть

27 - Див. серед іншого: <http://www.un.org/disabilities/documents/WHS/Disability-in-humanitarian-contexts-HI.pdf> у <https://www.womensrefugeecommission.org/disabilities/resources/609-disabilities-among-refugees-and-conflict-affected-populations>

28 - Додаткові вказівки щодо виявлення загроз, факторів уразливості і можливостей див. в пункті 10.5 Тематичного положення ЄСНО щодо гуманітарного захисту.

29 - Додаткову інформацію можна знайти в документі «Стандарти для інклюзивності людей похилого віку та осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності».

існувати і до настання гуманітарної кризи, інші можуть виникати в результаті кризи або навіть в результаті самого гуманітарного реагування. Бар'єри можуть бути класифіковані як загроза, якщо вони навмисно встановлені будь-яким суб'єктом, або як *фактор уразливості*, якщо вони виникли внаслідок ненавмисного акту. В обох випадках ці бар'єри призводять до ізоляції, що підвищує ймовірність того, що особи з інвалідністю зіштовхнуться із загрозами і факторами уразливості в більшій мірі, ніж інша частина постраждалого від кризи населення.

Тому запобігання, усунення бар'єрів і пом'якшення їх наслідків є оптимальною відправною точкою для забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю. Слід зазначити, що бар'єри можуть збільшуватися, оскільки людина може стикатися із взаємопов'язаними множинними бар'єрами. Вони можуть також змінюватися з плином часу, тому необхідно постійно проводити аналіз ризиків.

Приклади бар'єрів, з якими стикаються особи з інвалідністю в ситуаціях гуманітарного характеру:

- Фізичні бар'єри: сходинки, відсутність пандусів для доступу до місць видачі продуктів.
- Інформаційно-комунікаційні бар'єри: формат або мова, за допомогою яких передається інформація про порядок евакуації.
- Бар'єри ставлення: упередження чи дискримінація, через які особи з інвалідністю не залучаються до обговорення гуманітарних потреб.
- Економічні бар'єри: брак ресурсів для заміни необхідного допоміжного пристрою.
- Політичні бар'єри: політика дискримінації щодо осіб з інвалідністю або відсутність конкретних заходів, спрямованих на задоволення особливих потреб осіб з інвалідністю.
- Законодавчі і нормативні бар'єри: визнання недієздатності, у зв'язку з чим необхідний опікун для доступу до банківського рахунку - тоді як система опікунства не функціонує.

Для забезпечення правильного визначення бар'єрів необхідно врахувати наступні питання:

- Чи проводилися консультації з місцевими організаціями осіб з інвалідністю і особами з інвалідністю з метою виявлення бар'єрів?³⁰
- Чи є будь-яка інформація про існуючі до кризи або на даний час бар'єри щодо доступу та участі в соціальному житті осіб з інвалідністю?
- Чи існують законодавство і стандарти щодо доступності та чи виконуються вони?
- Чи виникли нові бар'єри у зв'язку з раптовим настанням кризи або наявністю затяжної кризи?
- З якими бар'єрами стикаються особи, які мали інвалідність ще до настання кризи та з якими бар'єрами стикаються особи з інвалідністю, яка настала в результаті такої кризи? Чи є відмінності в психологічних та інших бар'єрах для цих двох категорій?

³⁰ - Як приклад визначення бар'єрів за допомогою підходу «знизу вгору» див. https://www.aics.gov.it/wp-content/uploads/2017/04/Emancipatory_Research_2017.pdf

- Чи стикаються люди, які мають різні види інвалідності, з різними бар'єрами (наприклад, з бар'єрами ставлення частіше стикаються люди з психосоціальними або інтелектуальними порушеннями, ніж особи з фізичними або сенсорними порушеннями)?
- Чи існують які-небудь бар'єри ставлення, пов'язані з іншими питаннями різноманітності, які збільшують бар'єри, з якими стикаються особи з інвалідністю (наприклад, дискримінація за ознакою статі, віку або етнічної приналежності в поєднанні з дискримінацією у зв'язку з інвалідністю)?

2018
Європейський Союз

- Чи існують люди, які, можливо, залишаються ізольованими вдома або проживають в інтернатах, і чиї потреби могли залишитися неврахованими?
- Розгляньте питання проведення базової оцінки бенефіціарів³¹, щоб в повній мірі визначити бар'єри для отримання доступу до послуг і допомоги. Заповнення матриці³² для ризиків у сфері захисту і заходів щодо пом'якшення наслідків дає можливість структурувати інформацію, зібрану в ході оцінок.
- Зверніть увагу, що бар'єри ставлення можуть також створюватися гуманітарними організаціями. Цей факт може вплинути на результати оцінки, якщо його не розглянути з організаційної точки зору.

“ Так само важливо визначити як бар'єри, так і механізми сприяння - зовнішні чинники, що полегшують доступ і участь у житті суспільства осіб з інвалідністю нарівні з іншими людьми, які можна використовувати для подолання бар'єрів. ”

Так само важливо визначити як бар'єри, так і механізми сприяння - зовнішні чинники, що полегшують доступ і участь у житті суспільства осіб з інвалідністю нарівні з іншими людьми, які можна використовувати для подолання бар'єрів. Механізми сприяння можуть включати: правові документи, що передбачають забезпечення доступу до громадських будівель і до публічної інформації; громадські кампанії по просуванню рівноправного ставлення до осіб з інвалідністю; наявність ініціаторів змін, наприклад, осіб з інвалідністю на високих державних посадах; участь активних національних організацій осіб з

інвалідністю у сфері гуманітарного реагування.

ри визначенні механізмів сприяння і можливостей завжди слід враховувати наступні питання:

- Які можливості для подолання бар'єрів мають особи з інвалідністю? Як відрізняються ці можливості в залежності від віку, статі та виду інвалідності?
- Які існують фактори, що сприяють доступу і участі в соціальному житті осіб з інвалідністю. Чи однакові вони в залежності від віку, статі та виду інвалідності?
- Чи існує сильна культура підтримки сім'ї або суспільства для осіб з інвалідністю?
- Які існують національні або регіональні правові акти для захисту прав осіб з інвалідністю, включаючи їх рівний доступ до допомоги, послуг і повноцінної участі в житті суспільства?
- Які існують функціональні схеми соціального захисту для осіб з інвалідністю?
- Які є місцеві організації осіб з інвалідністю і чи беруть вони участь у гуманітарному реагуванні?

Бар'єри та механізми сприяння можуть бути легко інтегровані в існуючу систему впровадження принципів захисту, як показано в прикладах нижче.

³¹ - Див. інструмент # В1 в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту»

³² - Див. інструмент # В2 в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту»

Таблиця 2. Приклади усунення ризиків з урахуванням бар'єрів і механізмів сприяння

	Бар'єри (як ЗАГРОЗИ)	X Бар'єри (як ФАКТОРИ УРАЗЛИВОСТІ)
<i>До видачі</i>	Непомітні - не реєструються або не охоплюються допомогою.	Не знають про те, що відбудеться видача продуктів харчування
<i>По дорозі до видачі</i>	Піддаються переслідуванню і / або гендерно-обумовленому насильству на блокпостах. Затори.	Великі відстані, погані, недоступні дороги. Відсутність (доступного) транспорту як такого або відсутність транспорту, який має надаватися. Відсутність допомоги з боку сім'ї / громади в транспортуванні до місця видачі.
<i>У місці видачі</i>	Виштовхування з черги. Отримання неповного набору продуктової допомоги.	Місце видачі недоступне. Система видачі не пояснюється належним чином для достатнього розуміння. Місце видачі піддається нападу, і осіб з інвалідністю залишають без уваги, оскільки відсутні конкретні заходи в процедурах евакуації.
<i>На зворотньому шляху</i>	Переслідування на блокпостах з метою вимагання.	Змушені віддавати частину гуманітарного набору в якості оплати за те, щоб хтось допоміг її донести.
<i>Після видачі</i>	Брехливі обіцянки з боку сім'ї/ громади про те, що вони заберуть продукти.	Сухі харчові продукти, які їм не підходять/ нема кому допомогти в їх приготуванні.

РИЗИК

Відсутній доступ до видачі продуктів харчування в якості гуманітарної допомоги

МОЖЛИВОСТІ І МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ

<i>У загальному плані</i>	Забезпечення наявності інформації про кількість і становище осіб з інвалідністю в цільових групах населення. Консультування з особами з інвалідністю на предмет того, як організувати видачу. Робота з організаціями осіб з інвалідністю з питань планування та організації видачі, а також надання необхідної підтримки після видачі. Створення міцних зв'язків для підтримки з боку сім'ї і громади.
<i>До видачі</i>	Виявлення осіб з інвалідністю для забезпечення їх реєстрації та включення в списки для видачі допомоги. Забезпечення виділення ресурсів, часу і консультацій, призначених для виявлення осіб з різними видами інвалідності, включаючи менш помітні (наприклад, інтелектуальні порушення або психічні захворювання). Надання інформації про видачу по доступним каналам, у доступних формах і відповідними мовами для охоплення всієї цільової аудиторії.
<i>На шляху до місця видачі і на зворотньому шляху</i>	Підвищення поінформованості осіб, які працюють на блокпостах, про ставлення з повагою до осіб з інвалідністю у відповідності з їх правами. Надання транспорту для доставки до місця видачі продуктів харчування та/або забезпечення наявності альтернативних засобів їх видачі і доставки.
<i>У місці видачі</i>	Забезпечення доступності місць видачі. Створення «зеленого коридору» та забезпечення наявності персоналу, який здатний виявляти осіб з інвалідністю. Не робити припущень виключно на основі зовнішнього вигляду, манери спілкування. Надання ефективних і доступних засобів зв'язку.
<i>Після видачі</i>	Підвищення обізнаності населення про шанобливе ставлення до осіб з інвалідністю у відповідності з їх правами. Надання належних продуктів харчування або забезпечення їх належного приготування.

2.1.2 Етап 2: усунення ризиків шляхом впровадження принципів захисту

Знаючи ризики, з якими стикаються особи з інвалідністю у певній кризовій ситуації у певний момент часу, можна спробувати їх усунути. Щоб ефективно усунути ці ризики, **при розробці програми необхідно врахувати чотири елементи впровадження принципів захисту**. Термін «впровадження принципів захисту» описує скоріше те, як доставляється гуманітарна допомога і захист (процес), ніж що доставляється (продукт). Впровадження принципів захисту має першорядне значення для ЕСНО: це обов'язок усіх гуманітарних організацій. Такого підходу повинні дотримуватися всі партнери, які отримують фінансування.

Впровадження принципів захисту охоплює низку ключових аспектів у системі гуманітарного реагування, наприклад, вік, гендер і особливості різноманіття, захист дітей, інвалідність, гендерно-обумовлене насильство, ВІЛ/СНІД, а також психічне здоров'я та психосоціальна підтримка³³. Оскільки ці індивідуальні вимоги можуть виявитися досить обтяжливими для однієї єдиної організації, впровадження принципів захисту орієнтоване на спрощення цього процесу. Це в кінцевому рахунку має призвести до підвищення якості програм і надання більш якісних, безпечних та доступних послуг, допомоги і захисту населенню, що постраждало внаслідок кризи.

Процес впровадження принципів захисту можна розділит **на чотири основних елементи**³⁴, які мають чіткий взаємозв'язок із загальними принципами Конвенції про права осіб з інвалідністю та зобов'язаннями згідно Хартії.

1. Приділяти першочергову увагу безпеці й повазі гідності та уникати заподіяння шкоди

Запобігати і мінімізувати, наскільки це можливо, ненавмисні негативні наслідки заходів, які можуть підвищувати рівень уразливості людей до фізичних та психосоціальних ризиків.

3. Забезпечити підзвітність

Створити відповідні механізми, за допомогою яких постраждалі групи населення зможуть оцінювати адекватність заходів, вирішувати нагальні питання та скаржитись

2. Забезпечити реальний доступ

Організувати доступ людей до допомоги та послуг пропорційно їх потребам і без будь-яких перешкод. Приділяйте особливу увагу особам та групам осіб, які можуть бути особливо уразливі або відчувати труднощі з отриманням доступу до допомоги та послуг. Реальний доступ можна далі поділити на допомогу і послуги, які:

- Доступні в достатньому обсязі і мають адекватну якість;
- Надаються на основі потреб і без дискримінації;
- Надаються в безпечному і легко досяжному місці;
- Відомі потенційним користувачам послуг;
- Доступні у фізичному і фінансовому плані;
- Доречні в культурному плані і прийнятні в соціальному плані.

4. Забезпечити участь у соціальному житті та розширення прав і можливостей

Підтримувати розвиток можливостей щодо самозахисту і допомагати людям відстоювати свої права, зокрема, права на забезпечення житлом, продуктами харчування, водою, санітарно-гігієнічними умовами, на отримання медичних та освітніх послуг.

СНаступні таблиці призначені для демонстрації того, як кожен з цих чотирьох елементів може застосовуватися для усунення бар'єрів, зменшення або пом'якшення їх впливу, а також для посилення механізмів сприяння та можливостей для протистояння і подолання виявлених бар'єрів³⁵.

³³ - Див. Інфографіка глобального кластера з питань захисту : http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/aors/protection_mainstreaming/17_mainstreaming-cross-cutting-issues-in-humanitarian-response.en.pdf

³⁴ - Згідно з визначенням, прийнятим Глобальним кластером з питань захисту. Ці чотири елементи узгоджуються з вимогами і принципами, викладеними в Положенні з гендерних питань Європейської Комісії, маркером статі та віку і маркером стійкості. Вони також відображають дотримання принципів захисту 1 і 2 Керівних принципів проекту «Сфера» 2011 року і є важливою складовою документу «Важливість забезпечення захисту» та подальшого документу МПК «Політика захисту в рамках надання гуманітарної допомоги».

³⁵ - На основі навчального комплексу Глобального кластера з питань захисту щодо впровадження принципів захисту; Стандарти для інклюзивності літніх людей та осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності; проект 0 Керівництва МПК з інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності.

Елемент 1 - Приділяти першочергову увагу безпеці й повазі гідності та уникати заподіяння шкоди

ПРИКЛАДИ БАР'ЄРІВ

Туалетні, ванні та душеві кімнати в таборах для біженців/внутрішньо переміщених осіб (ВПО) недоступні і не пристосовані для використання особами з інвалідністю, не забезпечено дотриманням приватності і гідності (фізичний бар'єр).

Інформація про процедури евакуації надається тільки в письмовій формі або по радіо, при цьому люди з психосоціальними, інтелектуальними та сенсорними порушеннями залишаються в потенційній небезпеці (інформаційно- комунікаційні бар'єри).

Особи з інвалідністю навмисно утримуються дома в ізоляції сім'єю/групадою через соціальну стигму, до думки осіб з інвалідністю недостатньо дослухаються, таким чином посилюються маргіналізація й дискримінація (бар'єри ставлення).

Витрати, пов'язані з виїздом із зони конфлікту, для осіб з інвалідністю можуть бути вищими. Людина, можливо, втратила свої допоміжні пристрої і може не мати можливості замінити їх (економічний бар'єр), що робить її ще більш уразливою до насильства, позбавлення та зловживань.

Програми щодо запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству недоступні для осіб з інвалідністю через появу сумнівів щодо їх достовірності (бар'єр ставлення); вони виключаються з превентивних заходів, не маючи змоги пересуватися і повідомити про те, що з ними сталося (фізичні бар'єри та інформаційно-комунікаційні бар'єри); програма протидії гендерно-обумовленому насильству не передбачає супровід потреб осіб з інвалідністю (законодавчий/ нормативний бар'єр).

КОНКРЕТНИЙ МЕХАНІЗМ СПРИЯННЯ

→ Забезпечити доступність за рахунок універсального дизайну і доцільних пристосувань для дотримання принципу поваги до людської гідності³⁶.

→ адавати інформацію доступними каналами³⁷, у доступних формах³⁸, відповідними мовами та у відповідних місцях, щоб охопити всю аудиторію. Пам'ятайте, що особи з інвалідністю часто залишаються непоміченими.

→ Підвищувати обізнаність про права та недопущення дискримінації на рівні домогосподарств та громад і включати принцип шанобливого ставлення до осіб з інвалідністю у корпоративні правила та кодекси поведінки.

→ Адаптувати свої програми до потреб осіб з інвалідністю, які залишаються в зонах конфлікту. Приділяти їм першочергову увагу в планах гуманітарної евакуації і подальшого возз'єднання сім'ї. Забезпечити розробку та обговорення в громадах плану дій на випадок надзвичайної ситуації для людей з особливими потребами, наприклад, передбачити безпечний притулок/ місце, поки люди рятуються втечею.

→ Підвищувати обізнаність про права та недопущення дискримінації і включати принцип шанобливого ставлення до осіб з інвалідністю в корпоративні правила та кодекси поведінки. Розробляти превентивні заходи з урахуванням інтересів осіб з інвалідністю та забезпечити достатній супровід, щоб вони могли отримати доступ до повного спектру багатогалузевих заходів з боротьби із гендерно-обумовленим насильством.

ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРШОЧЕРГОВОЇ УВАГИ БЕЗПЕЦІ ТА ПОВАЗІ ГІДНОСТІ Й НЕЗАВДАННЯ ШКОДИ

- Залучати до консультацій осіб з інвалідністю та осіб, які за ними доглядають, аби зрозуміти питання, що турбують їх у зв'язку з безпекою та збереженням гідності.
- Систематично взаємодіяти з організаціями осіб з інвалідністю у проведенні оцінок, оскільки вони вже обізнані про бар'єри, що пов'язані з безпекою та збереженням гідності, з якими стикаються особи з інвалідністю і, можливо, мають більше можливостей для отримання інформації щодо делікатних питань у житті осіб з інвалідністю.
- Забезпечувати регулярне проведення/оновлення оцінки ризиків, включаючи визначення ризиків, з якими стикаються особи з інвалідністю.
- Забезпечувати врахування принципів захисту і особливих потреб осіб з інвалідністю при плануванні програмних заходів, а також встановити відповідні критерії, консультуючись з цих питань з особами з інвалідністю.
- Проектувати об'єкти відповідно до стандартів доступності, якщо це можливо, розробляючи прийнятну для всіх конструкцію і дотримуючись рекомендації щодо впровадження принципів захисту в частині забезпечення безпеки об'єктів.
- Розробляти заходи таким чином, щоб особи з інвалідністю могли перебувати разом з особами, які за ними доглядають, сім'ями, родинними групами та іншими близькими людьми.
- Забезпечувати надання інформації про послуги з надання захисту (запобігання і реагування) у доступних формах і за доступними каналами, відповідною мовою і у відповідних місцях.
- Забезпечувати навчання і обізнаність всіх співробітників з кодексом поведінки організації, а також інформованість про особливі потреби осіб з інвалідністю.
- Адаптувати процеси моніторингу захисту та інструменти для збору

36 - Див. Розділ I і додаток 4.2. для визначення термінів «доступність», «універсальний дизайн» і «доцільні пристосування».

37 - Наприклад, аудіо повідомлення, письмові повідомлення, шрифт Брайля, мова жестів.

38 - Наприклад, великий шрифт, висока контрастність, проста мова, використання піктограм.

Елемент 2 - Реальний доступ

ПРИКЛАДИ БАР'ЄРІВ

Видача продуктів харчування організовується у місці, яке знаходиться на великій відстані і до якого веде непрохідна, болотиста дорога, що робить його недоступним для осіб з інвалідністю (фізичний бар'єр).

Діти з інвалідністю не мають можливості відвідувати школу (політичний бар'єр), їх присутність в школі не вітається (бар'єр ставлення), відсутня можливість фізичного доступу до школи та шкільних приміщень для дітей з інвалідністю (фізичний бар'єр) або недоступні навчальні матеріали, що використовуються у школі.

Особі з сенсорними, психосоціальними й інтелектуальними порушеннями не знають про доступні послуги та допомогу, оскільки інформація про такі послуги не надається зрозумілою кожній людині мовою і в доступній формі (інформаційно-комунікаційний бар'єр).

Право на отримання грошової допомоги обумовлено наявністю довідки про інвалідність, для отримання якої необхідно внести оплату в медичний заклад, а також оплатити послуги транспортування і проживання в такому закладі (економічні бар'єри).

Для отримання грошової допомоги необхідно мати рахунок в банку. Однак національне законодавство передбачає, що особам, позбавленим дієздатності, потрібен опікун для вчинення дій від їх імені. При цьому, в результаті кризи, система опікунства не функціонує (законодавчий/ нормативний бар'єр).

КОНКРЕТНИЙ МЕХАНІЗМ СПРИЯННЯ/МОЖЛИВІСТЬ

→ Забезпечити наявність доступних місць, механізмів видачі і доставки продуктів харчування; забезпечити наявність пріоритетних черг і зон відпочинку, або організувати доставку продуктів додому.

→ У першу чергу, це питання має вирішуватися шляхом проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи, у другу - шляхом підвищення обізнаності працівників школи, учнів, сімей, вчителів та громадськості, з тим щоб забезпечити надання освіти на основі індивідуальних потреб і сильних сторін без дискримінації. Забезпечити доступність за рахунок універсального дизайну і необхідних засобів, щоб зробити школу фізично доступною для дітей з інвалідністю.

→ Забезпечити надання інформації доступними каналами, у доступних формах та відповідними мовами для охоплення всієї аудиторії згідно з доступними універсальними стандартами.

→ Забезпечити оплату витрат і, за необхідності, надання юридичної допомоги для оформлення документів, необхідних для отримання доступу до допомоги.

→ Знайти тимчасовий спосіб надання грошової допомоги поза межами банківської системи всім особам на рівній основі.

ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ Й МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛЬНОГО ДОСТУПУ

- Проведення консультацій із особами з інвалідністю, оскільки саме вони найкраще можуть визначити методи подолання бар'єрів з якими вони стикаються.
- залучення організацій осіб з інвалідністю і організацій громадянського суспільства, особливо місцевого рівня, оскільки найчастіше вони володіють унікальними знаннями про місцезнаходження осіб з інвалідністю, про різні види інвалідності і про можливі рішення щодо подолання бар'єрів.
- Забезпечення надання всієї відповідної інформації про права, доступ до послуг та допомоги по доступним каналам, в доступних формах, на відповідних мовах та у відповідних місцях для охоплення всієї аудиторії. Закласти відповідні асигнування в бюджет.
- Забезпечити мобільне/виїзне обслуговування для полегшення доступу до послуг і надання допомоги. Виїзне обслуговування також сприяє виявленню осіб з інвалідністю.
- По можливості, забезпечити доступність всіх будівель і приміщень у відповідності з принципом універсального дизайну, а також забезпечити, щоб усі заходи були доступні й досяжні у фізичному та фінансовому відношенні.
- Дозволити супровід осіб з інвалідністю людьми, яких вони обрали, якщо їм потрібна така підтримка.
- Забезпечити функціонування системи перенаправлення для підтримки доступу до індивідуальної допомоги і захисту³⁹ (супровід, юридична допомога та індивідуальне ведення справ), а також до спеціалізованих послуг (наприклад, реабілітація), з тим щоб всі учасники знали, куди необхідно направляти осіб з інвалідністю.

Елемент 3 - Підзвітність

ПРИКЛАДИ БАР'ЄРІВ

Особи з інвалідністю не знають про механізми подання скарг та пропозицій і для чого вони призначені (інформаційно - комунікаційний бар'єр).

Механізми подачі скарг та пропозицій розроблені таким чином, що особи з інвалідністю не можуть використовувати такі механізми, наприклад, передбачено тільки використання гарячої лінії, СМС-повідомлень або письмової форми (фізичний бар'єр).

Пропозиції та скарги осіб з інвалідністю систематично не беруться до уваги або не сприймаються всерйоз (бар'єр ставлення).

Пропозиції і скарги приймаються лише від осіб, які володіють правом, наприклад, на отримання грошової допомоги, але цей механізм недоступний для осіб з певними формами інвалідності (законодавчий/ нормативний бар'єр).

КОНКРЕТНИЙ МЕХАНІЗМ СПРИЯННЯ/ МОЖЛИВІСТЬ

→ Забезпечити надання інформації доступними каналами, у належних формах, відповідними мовами та у відповідних місцях (наприклад, місця, які часто відвідують особи з інвалідністю).

→ Забезпечити наявність різноманітних варіантів доступу до механізму подачі скарг і пропозицій (наприклад, прийом скарг на мові жестів за допомогою надійного перекладача або особи, яка підтримує заявника).

→ Підвищувати обізнаність членів домогосподарств, громадськості й персоналу про права та недопущення дискримінації і включати принцип шанобливого ставлення до осіб з інвалідністю у корпоративні правила та кодекси поведінки.

→ Забезпечити наявність різних варіантів доступу до механізму зворотного зв'язку і приймати скарги, подані особами з обмеженими можливостями, нарівні з іншими людьми.

ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДЗВІТНОСТІ

- При розробці механізмів подання скарг та пропозицій враховувати думку осіб з інвалідністю щодо найбільш безпечних та найбільш придатних способів використання таких механізмів. Забезпечити участь організації осіб з інвалідністю у подібних консультаціях і в процесі розробки.
- Забезпечити, щоб в інформації було зазначено, що особи з інвалідністю, як і всі інші люди, мають таке ж право на подання скарг і пропозицій; крім того, необхідно вказати, яким чином будуть оброблятися такі скарги й пропозиції.
- Забезпечити доцільні пристосування і підтримку особам з інвалідністю для подання скарг та пропозицій, а також дозволити їм, за бажанням, уповноважувати інших осіб на подачу скарг та пропозицій від їх імені. Необхідно впевнитися, що особа з інвалідністю добровільно прийняла рішення уповноважити іншу особу, а також перевірити хто є цією уповноваженою особою.
- Заохочувати корпоративну культуру на засадах поваги гідності, прав і можливостей осіб з інвалідністю.
- Підвищувати обізнаність і навчати співробітників спілкуванню із особами з інвалідністю та супроводженню їх в питаннях подачі скарг та пропозицій. Нагадувати співробітникам, що особи з інвалідністю мають таке ж право, як і всі інші люди, на подачу своїх скарг і пропозицій, і що їх пропозиції повинні розглядатися таким же чином, як і всі інші.
- Проводити навчання працівників з питань безпечного виявлення та перенаправлення осіб з інвалідністю, які повідомляють про випадки насильства, зловживань і експлуатації. У разі вчинення таких дій гуманітарним суб'єктом, необхідно керуватися стандартними процедурами захисту від сексуальної експлуатації та зловживань (PSEA).

Елемент 4 – Участь у соціальному житті та розширення прав і можливостей

ПРИКЛАДИ БАР'ЄРІВ

Особи з інвалідністю не знають, що проводяться консультації і відбуваються процеси прийняття рішень (інформаційно-комунікаційні бар'єри).

Особи з інвалідністю не беруть участі в консультаціях і процесах прийняття рішень, оскільки суспільство та/або гуманітарні суб'єкти не вважають актуальними їх внесок і можливості (бар'єр ставлення).

Особи з інвалідністю не можуть брати участь у консультаціях і процесах прийняття рішень, оскільки фізично не можуть потрапити до місця проведення заходу (фізичні бар'єри) або з причини ненадання підтримки у подоланні комунікаційних бар'єрів (інформаційно-комунікаційні бар'єри).

Організації осіб з інвалідністю не запрошуються до участі в механізмах координації гуманітарної діяльності, оскільки їх внесок не вважається актуальним (бар'єри ставлення).

Організації осіб з інвалідністю не беруть участь у механізмах координації гуманітарної діяльності, оскільки не можуть отримати доступ до місць проведення заходів (фізичні бар'єри), через відсутність підтримки в подоланні комунікаційних бар'єрів для осіб з сенсорними, психосоціальними або інтелектуальними порушеннями (інформаційно-комунікаційні бар'єри), або тому, що вони не знають, як працює система координації гуманітарної діяльності і як вони можуть брати в ній участь (законодавчі бар'єри).

КОНКРЕТНИЙ МЕХАНІЗМ СПРИЯННЯ/МОЖЛИВІСТЬ

→ Забезпечити надання інформації доступними каналами, у належних формах, відповідними мовами та у відповідних місцях (наприклад, місця, які часто відвідують особи з інвалідністю).

→ Підвищувати обізнаність членів домогосподарств, громадськості та персоналу про права та недопущення дискримінації і включати принцип шанобливого ставлення до осіб з інвалідністю в корпоративні правила та кодекси поведінки. Активно розширювати права та можливості осіб з інвалідністю для їх участі в соціальному житті суспільства.

→ Забезпечити доступність до місць проведення заходів, наявність підтримки та підвищення потенціалу організацій осіб з інвалідністю, щоб вони могли стати рівноправними партнерами

→ Підвищувати обізнаність серед гуманітарних суб'єктів про важливість участі організацій осіб з інвалідністю і про права осіб з інвалідністю як активних учасників системи координації.

→ Забезпечити доступність до місць проведення заходів, наявність підтримки у подоланні комунікаційних бар'єрів і підвищення потенціалу організацій осіб з інвалідністю, щоб вони могли стати рівноправними партнерами в системі

ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ У СОЦІАЛЬНОМУ ЖИТТІ Й РОЗШИРЕННІ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ

- Дізнаючись думку осіб з інвалідністю та співпрацюючи з організаціями осіб з інвалідністю виявляти і усувати бар'єри, що перешкоджають участі осіб з інвалідністю у консультаціях і процесах прийняття рішень.
- Організувати зустрічі таким чином, щоб заохочувати участь осіб з інвалідністю, зокрема забезпечуючи доступність місця проведення заходу, наявність доцільних пристосувань і надання відповідної інформації за доступними каналами, у доступних формах і відповідними мовами з метою забезпечення конструктивної участі осіб з інвалідністю та охоплення всієї аудиторії.
- У співробітництві з організаціями осіб з інвалідністю виявляти і зміцнювати можливості осіб з інвалідністю для їх повноцінної і конструктивної участі в процесах прийняття рішень.
- Забезпечити присутність осіб з різними видами інвалідності та надавати необхідну підтримку, наприклад, подолання комунікаційних бар'єрів.
- Забезпечити автоматичне включення організацій осіб з інвалідністю в механізми координації гуманітарної діяльності та сприяння їх участі, зокрема, передбачаючи наявність доцільних пристосувань.
- Підвищувати обізнаність суспільства про право осіб з інвалідністю на повноцінну і конструктивну участь в консультаціях і процесах прийняття рішень.

Крім того, для забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю в діяльності по наданню гуманітарної допомоги та захисту необхідно брати до уваги такі аспекти:

- Залучати до консультацій осіб з інвалідністю, включаючи дітей⁴⁰, а також осіб, які за ними доглядають, аби зрозуміти питання, що турбують їх у зв'язку з безпекою та збереженням гідності, бар'єри, з якими вони стикаються, і способи їх подолання.
- Систематично взаємодіяти з організаціями осіб з інвалідністю, оскільки вони обізнані про бар'єри, з якими стикаються особи з інвалідністю і, можливо, мають більше можливостей для отримання інформації з делікатних питань щодо осіб з інвалідністю.
- В процесі оцінки ризиків включати визначення конкретних ризиків, з якими стикаються особи з інвалідністю, і регулярно оновлювати ці відомості.
- Обов'язково вживати заходів щодо ймовірної небезпеки гендерно-зумовленого насильства, з якою особливо стикаються жінки, дівчатка і хлопчики з інвалідністю.
- Адаптувати процеси і механізми моніторингу забезпечення захисту з метою збору актуальної інформації про осіб з інвалідністю та про бар'єри, з якими вони стикаються.
- По можливості, забезпечити доступність усіх будівель, приміщень, послуг та консультацій у відповідності з принципом універсального дизайну, а також забезпечити, щоб усі заходи були доступні і досяжні у фізичному й фінансовому відношенні.
- Забезпечити доцільні пристосування, а також мобільні або виїзні послуги для полегшення доступу до послуг, надання допомоги і створення механізмів подання скарг та пропозицій.
- Забезпечувати надання інформації та відомостей про права, доступ до всіх видів послуг і допомоги в доступних формах і за доступними каналами, відповідною мовою і в належних місцях.
- Забезпечувати врахування принципів захисту і особливих потреб осіб з інвалідністю при плануванні програмних заходів, а також встановити відповідні критерії, консультуючись з цих питань з особами з інвалідністю.
- Заохочувати корпоративну культуру, засновану на засадах поваги гідності, прав і можливостей осіб з інвалідністю. Забезпечувати ознайомлення всіх працівників з кодексом поведінки організації, а також навчання з питань спілкування з особами з інвалідністю та їх супроводом.
- Забезпечити функціонування системи перенаправлення для надання індивідуальної допомоги, захисту і спеціалізованих послуг. Всі суб'єкти мають знати, куди слід направляти осіб з інвалідністю.
- Розробляти заходи таким чином, щоб особи з інвалідністю могли перебувати разом з особами, які за ними доглядають, сім'ями, родинними групами та іншими близькими людьми. Дозволити супровід осіб з інвалідністю людьми, яких вони обрали, якщо їм потрібна така підтримка.
- Проводити постійний моніторинг та оцінювання чотирьох елементів процесу впровадження принципів захисту (див. наступний розділ щодо оцінювання)⁴¹.

2015 ЮНІСЕФ Камерун/
Себастьян Річ

40 - Див., наприклад «Сприймайте нас всерйоз» на підтвердження вищесказаного [https://www.unicef.org/disabilities/files/ Take_Us_Seriously.pdf](https://www.unicef.org/disabilities/files/Take_Us_Seriously.pdf)

На завершення необхідно згадати, що впровадження принципів захисту є обов'язковим підходом для всіх гуманітарних суб'єктів, що беруть участь у діяльності з надання гуманітарної допомоги. Як чітко обумовлено в Положенні МПК з питань захисту при наданні гуманітарної допомоги, що всі гуманітарні організації при розробленні програм зобов'язані враховувати особливі потреби осіб з інвалідністю.

2.2 Забезпечення оцінювання ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності: збір даних та індикатори

У наступних розділах викладено практичні інструменти, які запропоновані гуманітарним організаціям для збору якісних і кількісних даних. Крім того, пропонується індикатор, який можна використовувати для оцінки ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю.

2.2.1 Головні принципи ефективного якісного і кількісного збору даних

Збір кількісних і якісних даних має надзвичайно важливе значення на всіх етапах для оцінки конкретних ризиків, що зачіпають інтереси осіб з інвалідністю, і для ефективного зниження таких ризиків. По-перше, дуже важливо мати точну картину кількості осіб з інвалідністю у складі цільової групи населення. Як показує досвід, в іншому випадку кількість осіб з інвалідністю, ймовірно, буде занижено, що призведе до випадкового виключення таких осіб з програм надання гуманітарної допомоги та сприяння. По-друге, дані необхідні для визначення конкретних бар'єрів і механізмів сприяння для осіб з інвалідністю. По-третє, збір точних даних вкрай важливий для визначення міри, в якій гуманітарна допомога і захист надаються тим, хто її потребує.

“ Збір кількісних і якісних даних має надзвичайно важливе значення на всіх етапах для оцінки конкретних ризиків, що зачіпають інтереси осіб з інвалідністю, і для ефективного зниження таких ризиків. ”

Однак збір даних часто ускладнюється відсутністю у багатьох гуманітарних суб'єктів інформації і знань про відповідні інструменти, які можна використовувати для виявлення осіб з інвалідністю та бар'єрів, з якими вони стикаються⁴².

Ці питання завжди слід враховувати при зборі інформації і даних про осіб з інвалідністю та про бар'єри, з якими вони стикаються:

- Залучати осіб з інвалідністю, включаючи дітей, осіб, які за ними доглядають, місцеві громадські організації, волонтерські групи та організації осіб з інвалідністю до збору і аналізу даних та інформації.
- Забезпечити організацію збору й аналізу даних та інформації таким чином, щоб забезпечити доступність і наявність доцільних пристосувань, які потрібні для участі осіб з інвалідністю.
- Визначити джерела даних, що надають інформацію про осіб з інвалідністю та

41 - Інструменти для підтримки впровадження принципів захисту можна знайти в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту». Див. інструменти # В3 (Оцінка проекту); # В4 (Оцінка персоналу) і # В5 (План дії щодо впровадження принципів захисту).

42 - Міністерство з питань міжнародного розвитку Великої Британії (DFID) в даний час фінансує дослідження з розробки підходів, методів і інструментів для зміцнення цього потенціалу в умовах гуманітарних криз. Див. детальніше на <https://humanity-inclusion.org.uk/en/disability-statistics-in-humanitarian-action>

бар'єри, з якими вони стикаються, а також оцінити, чи є якість таких джерел задовільною.

- Переконатися, що відомості про оцінку потреб у відношенні потерпілого від кризи населення містять дані з розбивкою за ознакою статі, віку та виду інвалідності (фізична, сенсорна, інтелектуальна та психічна).
- Переконатися, що існують угоди про обмін даними між усіма відповідними сторонами шляхом використання відповідних платформ.
- За відсутності даних місцеві органи влади, місцеві громадські організації, волонтерські групи та організації осіб з інвалідністю можуть стати важливими джерелами якісної і кількісної інформації.
- У разі відсутності на етапі оцінки й аналізу кількісних даних необхідно переконатися, що замість них використовується оціночний показник (тобто 15%).

Зокрема, коли мова йде про збір кількісних даних, залишається переважно питання про те, як діяти далі. Тим не менш, ймовірно, існує одностайна думка, що найбільш придатним інструментом для розбивки даних для програм за ознакою інвалідності в умовах гуманітарних криз є короткий набір питань Вашингтонської групи⁴³. Він складається з 6 запитань⁴⁴, орієнтованих на отримання інформації про те, чи стикаються люди з труднощами при виконанні основних універсальних дій, замість питання «чи є у вас інвалідність».

Підраховано, що при включенні цих шести питань до загальної оцінки потреб, опитування або інших інструментів складання програми, тривалість процесу збору даних збільшується лише на 1 хвилину 15 секунд на людину, при цьому істотно скорочується ризик заниження кількості осіб в ситуації гуманітарної кризи. Наприклад, пробне дослідження, проведене УВКБ ООН у 2016 році з використанням короткого набору питань Вашингтонської групи на 98 сім'ях біженців з Йорданії, показало, що 27,55% біженців мали інвалідність, на відміну від показника в 2,36%, отриманого в результаті оцінки, проведеної у 2016 році в міжнародній системі реєстрації біженців ProGres (Profile Global Registration). Ці цифри більш реалістично відображають кількість біженців з інвалідністю в Йорданії, які, згідно з оцінкою ЮНІСЕФ від 2018 року, становлять 30%⁴⁵.

Для дітей віком від 2 до 17 років⁴⁶, Вашингтонська група та ЮНІСЕФ спільно розробили інструмент, який базується на тих же принципах, але адаптований для оцінки функціональних труднощів дітей у різних сферах, включаючи слух, зір, спілкування/ розуміння, навчання, мобільність і емоції⁴⁷.

Короткий набір питань Вашингтонської групи

1. Чи є у Вас проблеми із зором, навіть в окулярах?
2. Чи є у Вас проблеми зі слухом, навіть зі слуховим апаратом?
3. Чи важко Вам ходити або підніматися сходами?
4. Чи є у Вас труднощі із запам'ятовуванням або концентрацією уваги?
5. Чи є у Вас труднощі в плані самообслуговування, наприклад, при обмиванні всього тіла або одяганні?
6. При використанні вашої звичайної (звичної) мови, чи є у вас труднощі при спілкуванні, наприклад, Вам важко зрозуміти або Вас не розуміють?

На кожне питання можна дати один з чотирьох варіантів відповіді:

- а. Ні-труднощів немає
- б. Так - є деякі труднощі
- в. Так - дуже важко
- г. Зовсім не можу це зробити

Для того щоб визначити порогову величину, рекомендація Вашингтонської групи говорить: «Якщо яка-небудь особа дає відповідь «дуже важко» або «зовсім не можу це зробити» хоча б на одне питання, вона повинна вважатися особою з інвалідністю для цілей розбивки даних».

43 - <http://www.washingtongroup-disability.com/washington-group-question-sets/short-set-of-disability-questions/>

44 - Повний перелік запитань анкети див.:<http://www.washingtongroup-disability.com/wp-content/uploads/2016/01/The-Washington-Group-Short-Set-of-Questions-on-Disability.pdf>

45 - Див. https://medium.com/@DFID_Inclusive/ensuring-everyone-counts-when-disaster-strikes-4487919ce634 і https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5bb22804ed915d258ed26e2c/Persons_with_disabilities_in_Jordan.pdf

46 - Розбиті за віковими категоріями: 2-4 роки і 5-17 років.

47 - <https://data.unicef.org/topic/child-disability/module-on-child-functioning/>

2016 ЄС/ЄСНО/
Петер Біро

Як і в будь-якому іншому типі процесу збору даних, слід проявляти належну обережність, щоб не завищувати очікування, і, отже, настійно рекомендується включати ці питання в загальні оцінки потреб і дотримуватися позитивних методів щодо чіткої підзвітності респондентам. Аналогічним чином, будь-які додаткові ризики, пов'язані з виявленням осіб які мають інвалідність (особливо в плані потенційної стигми та соціальної ізоляції), повинні бути розглянуті до початку здійснення збору даних.

Зібрані дані повинні аналізуватися і використовуватися при складанні програм. Вони повинні оброблятися у відповідності зі стандартами і типовими методами роботи з персональними і конфіденційними даними⁴⁸.

2.2.2. Індикатори для оцінки ступеня врахування фактора інвалідності

Індикатори використовуються для об'єктивної оцінки заходів і результатів. Партнери ЄСНО можуть використовувати існуючі індикатори⁴⁹ та чітко визначені спеціальні індикатори для відображення різних аспектів результатів.

Труднощі, пов'язані з оцінюванням ступеня врахування фактора інвалідності, полягають в тому, що оцінюється саме процес (як?), а не продукт (що?). Глобальний кластер з питань захисту в своєму посібнику «Набір інструментів для впровадження принципів захисту» пропонує перелік індикаторів для оцінки: «Результат процесу», «Досягнутий ефект процесу» і «Вплив»⁵⁰. З 2017 року ЄСНО в тестовому режимі використовує ряд індикаторів впровадження принципів захисту, при цьому деякі з них отримали і більш широке застосування. Вони базуються на принципах інтегрування захисту і не спрямовані безпосередньо на оцінювання інклюзивності осіб з інвалідністю, але деякі з них можуть бути адаптовані для цього шляхом включення даних з розбивкою за ознакою інвалідності для оцінки цього індикатора.

Ці пробні індикатори будуть переглянуті до їх офіційної публікації. Однак, для оцінювання досягнутих результатів у сфері впровадження принципів захисту, включаючи інклюзивності осіб з інвалідністю, в масштабах всього проекту, тобто на рівні конкретних цілей, ЄСНО пропонує використовувати наступне⁵¹:

ІНДИКАТОР ПРОЦЕСУ НА РІВНІ КОНКРЕТНОЇ ЦІЛІ

% бенефіціарів (з розбивкою за ознакою статі, віку та інвалідності) повідомляють, що гуманітарна допомога доставляється на безпечній, доступній, підзвітній і інклюзивній основі

48 - Для отримання додаткової інформації зверніться до документа Департаменту ЄСНО «Тематичне положення з гуманітарного захисту» (частина 8), МКЧХ Посібник із захисту даних в рамках гуманітарної діяльності - <https://www.icrc.org/en/handbook-data-protection-humanitarian-action> і Загальний регламент ЄС щодо захисту даних - <https://www.euqdp.org/>

49 - Наприклад, ЄСНО, Індикатори ключових підсумків і ключових результатів, Реєстр індикаторів УКГС ООН, або індикатори, наведені в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту».

50 - Див. інструмент # А0 в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту».

51 - Інструмент для оцінювання цього показника був розроблений ЄСНО в Південному Судані у співпраці з низкою партнерів ЄСНО і Кластером з питань захисту в Південному Судані. Згодом цей інструмент був трохи адаптований в Сомалі. Доопрацьований інструмент буде опублікований після завершення тестування на місцях та перегляду.

2.3 Основні практичні рекомендації/ключові аспекти

2.3.1. Координація і партнерство

Ключовим компонентом гуманітарної діяльності з урахуванням особливих потреб осіб з інвалідністю є активізація участі національних організацій осіб з інвалідністю в координаційних механізмах відповідно до програми локалізації в рамках Великої угоди. В якості таких гуманітарних координаційних структур – будь то кластерна система, координаційні механізми для біженців або інші механізми – наполегливо рекомендується взаємодіяти і сприяти участі організацій осіб з інвалідністю у координаційних структурах і забезпечувати їх достатню підтримку в цьому питанні. Щоб забезпечити реальні зусилля з інтегрування інтересів та потреб осіб з інвалідністю в усі сфери, така діяльність бажано має здійснюватися в різних галузевих координаційних групах. Якщо для забезпечення інклюзії створено окремий координаційний механізм, увагу в рамках цього механізму потрібно фокусувати не тільки на особах з інвалідністю, тобто орієнтуватися слід на всі групи населення, які відповідно до аналізу ризиків можуть з якої-небудь причини систематично виключатися з суспільних процесів або стикатися зі структурною дискримінацією. Він повинен підпорядковуватися безпосередньо Міжкластерній координаційній групі (ICCG) або Гуманітарній групі в країні (НСТ) або ж аналогічному органу за відсутності кластерних структур.

Аналогічним чином, координаційні структури з питань захисту, що працюють у співпраці з експертами по інклюзії та організаціями осіб з інвалідністю, повинні забезпечити, щоб регулярний аналіз питань захисту показував загрози, фактори уразливості і можливості, пов'язані з урахуванням особливих потреб осіб з інвалідністю.

Партнерам ЄСНО також наполегливо радимо створювати партнерські зв'язки з місцевими організаціями осіб з інвалідністю, коли це актуально і практично може бути реалізовано, щоб забезпечити використання знань і власних розробок місцевих суб'єктів при плануванні гуманітарних заходів.

2.3.2. Про витрати на інклюзивність

Певні аспекти інклюзії, можливо, вимагатимуть збільшення витрат на гуманітарні заходи. Такі витрати мають бути обґрунтованими в рамках проекту програми та сприяти комплексному реагуванню на гуманітарні потреби із застосуванням інклюзивного підходу. Проте, необхідно також підкреслити, що здебільшого зусилля, спрямовані на ефективне інтегрування фактора інвалідності, не обов'язково приведуть до збільшення витрат – натомість передбачається інший спосіб мислення і приділення більш пильної уваги даній проблемі. Комісія не виділятиме кошти на інклюзивності осіб з інвалідністю, оскільки ця робота здійснюється в рамках основної діяльності, але вона, можливо, якщо це виправдано, буде фінансувати додаткові обґрунтовані витрати на впровадження принципів захисту, включаючи, зокрема, інклюзивності осіб з інвалідністю. Цільові заходи спеціалізованих організацій будуть фінансуватися в тому ж обсязі, як і завжди⁵².

52 - При розгляді факторів уразливості неможливо точно оцінити обсяг коштів, що спрямовуються на інтегрування відповідних підходів, але в 2017 році 20,42% фінансованих Європейською комісією гуманітарних заходів показали, що особи з інвалідністю були включені в цільову групу, яку охоплювали ці заходи.

© 2011 ASB

2.3.3 Людські ресурси і розвиток потенціалу

Партнери ЄСНО повинні забезпечити реалізацію програми співробітниками, які мають досвід впровадження принципів захисту або аналогічний відповідний досвід. Крім того, партнери мають забезпечити, щоб корпоративні правила та кодекси поведінки їх організацій відображали права і шанобливе ставлення до осіб з інвалідністю. Вони також повинні забезпечити навчання всіх працівників (які працюють на різних рівнях структури організації) з питань недопущення дискримінації, забезпечення рівності, доступності та врахування інтересів всіх категорій населення в гуманітарній діяльності.

Партнерам ЄСНО також рекомендується проводити інклюзивну кадрову політику, яка сприяє працевлаштуванню чоловіків і жінок з різними видами інвалідності. Ці підходи повинні відображати заходи щодо забезпечення рівної оплати праці та можливостей виконання рівноцінної роботи; доступність робочого місця і «розумне пристосування»; захист від дискримінації за ознакою віку, статі та інвалідності на робочому місці, що включає в себе право на «розумне пристосування».

2.3.4. Захист від сексуальної експлуатації та зловживань (PSEA)

Термін «сексуальна експлуатація та зловживання» означає будь-яке фактичне зловживання уразливим становищем або спробу такого зловживання різною владою або довірою в сексуальних цілях, включаючи, крім іншого, грошову, соціальну або політичну вигоду від сексуальної експлуатації іншої особи. Нерівне розподілення владних відносин в гуманітарних ситуаціях створює небезпеку того, що люди, які потребують підтримки (особливо найбільш уразливі), будуть піддаватися сексуальній експлуатації для отримання базових предметів. Дослідження показують, що для жінок, дівчаток і хлопчиків з інвалідністю ризик зазнати гендерно-обумовленого насильства, включаючи сексуальну експлуатацію і наругу, є вищим.

Для вирішення проблеми гендерно-обумовленого насильства, експлуатації та зловживань в гуманітарних ситуаціях необхідні конкретні заходи та координація між гуманітарними організаціями для захисту бенефіціарів. До таких заходів належать прийняття й інтегрування кодексів поведінки, розробка механізмів колективної звітності, посилення стандартів розслідування випадків порушень, а також коригувальні заходи. Мета полягає в тому, щоб забезпечити абсолютну нетерпимість до будь-якого роду зловживання.

3. Інклюзивності осіб з інвалідністю в операціях з надання гуманітарної допомоги, що фінансуються ЄС⁵⁴ – Коротка інструкція

3.1 Принципи і визначення

Особи з інвалідністю - це особи, які мають стійкі фізичні, розумові, інтелектуальні або сенсорні порушення, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть перешкоджати повній та ефективній участі таких осіб у житті суспільства нарівні з іншими (стаття 1 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю).

Для забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю необхідно дотримання трьох наступних принципів, що лежать в основі Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю:

ДОСТУПНІСТЬ	УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН	РОЗУМНЕ ПРИСТОСУВАННЯ
Доступ осіб з інвалідністю нарівні з іншими до фізичного оточення, дотранспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах (ст. 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю).	Дизайн предметів, обстановок, програм та послуг, покликаний зробити їх максимально можливою мірою придатними для використання для всіх людей без необхідності адаптації чи спеціального дизайну. "Універсальний дизайн" не виключає допоміжних пристроїв для конкретних груп осіб з інвалідністю, де це необхідно (ст. 2 Конвенції про права осіб з інвалідністю).	Внесення, коли це потрібно в конкретному випадку, необхідних і підходящих модифікацій і коректив, що не становлять непропорційного чи невинновданого тягаря, для цілей забезпечення реалізації або здійснення особами з інвалідністю нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод (ст. 2 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

⁵⁴ - Посібник базується на матеріалах Тематичного положення ЕЧНО з гуманітарного захисту (http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/policy_guidelines_humanitarian_protection_en.pdf), а також на документі Консорціуму з питань віку та інвалідності «Стандарти для врахування потреб людей похилого віку та осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності», документах ЮНІСЕФ «Облік особливих потреб дітей з інвалідністю в гуманітарній діяльності», Християнської місії незрячих «Практичний інструмент з надання гуманітарної допомоги», Консорціуму з питань віку та інвалідності «Мінімальні стандарти для врахування віку та інвалідності в гуманітарній діяльності» та Керівних принципах МВК по залученню осіб з інвалідністю в гуманітарну діяльність в процесах сприяння розвитку.

3.2 Забезпечення інклюзивності осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності: основні етапи

3.2.1 Етап 1: оцінка ризиків шляхом визначення бар'єрів і механізмів сприяння

З точки зору впровадження принципів захисту, першим етапом є оцінка ризиків, з якими стикаються потерпілі групи населення. У Тематичному положенні ЄСНО з гуманітарного захисту⁵⁵ ці ризики визначені як загрози помножені на фактори уразливості і поділені на можливості, де:

- **Загрози** - це насильство, примус, позбавлення, зловживання або ігнорування інтересів, вчинені суб'єктом щодо потерпілого населення / окремих осіб.
- **Фактори уразливості** - це життєві обставини і / або дискримінація за ознакою фізичних або соціальних якостей, що знижують здатність основних діючих сторін протистояти несприятливого впливу зовнішніх негативних чинників. Уразливість не є фіксованим критерієм, властивим конкретним категоріям людей. Ніхто не народжується уразливим як такий.
- **Можливості** - це досвід, знання і мережі основних діючих сторін, які підсилюють їх здатність протистояти несприятливому впливу зовнішніх негативних чинників.

Коли мова йде про інклюзивність осіб з інвалідністю, аналіз ризиків передбачає також розгляд конкретних бар'єрів, з якими стикаються особи з інвалідністю та механізмів сприяння, на які вони можуть розраховувати. Тому необхідно:

“ З точки зору впровадження принципів захисту, першим етапом є оцінка ризиків, з якими стикаються потерпілі групи населення. ”

—> Визначити бар'єри

В умовах гуманітарної кризи і для цілей цього посібника бар'єри визначаються як зовнішні чинники в середовищі, в якому живуть люди, які цілеспрямовано або ненавмисно перешкоджають особам з інвалідністю повною мірою отримувати доступ до гуманітарної допомоги і захисту та брати участь в них нарівні з іншими.

- Вони можуть бути класифіковані як загроза, якщо вони навмисно встановлені суб'єктом, або як фактор уразливості, якщо вони відбуваються як ненавмисний акт.
- До них відносяться фізичні, комунікаційні, психологічні, економічні, правові та політичні бар'єри.

Приклад бар'єру: видача продуктів харчування організована у важкодоступному місці з непрохідними, болотистими дорогами.

При визначенні бар'єрів необхідно:

- Проконсультуватися з організаціями осіб з інвалідністю і особами з інвалідністю.
- Проаналізувати, чи існує яка-небудь інформація про бар'єри і чи з'явилися нові бар'єри в результаті кризи.
- Проаналізувати, чи стикаються особи, які мають різні типи інвалідності, з різними бар'єрами.

⁵⁵ - Див. частина 5.1 Тематичного положення ЄСНО з гуманітарного захисту для отримання додаткової інформації про аналіз ризиків у сфері захисту і до документу Глобального кластера з питань захисту «Посібник з врахування питань захисту» для пошуку відповідних інструментів.

- Взяти до уваги потенційні бар'єри ставлення, пов'язані з іншими формами дискримінації, які можуть погіршити бар'єри (наприклад, дискримінація за ознакою статі, віку або етнічної приналежності).
- Врахувати тих осіб, які, можливо, ізольовані вдома або проживають в інтернатах.
- Розглянути питання проведення базової оцінки бенефіціарів⁵⁶, щоб у повній мірі визначити бар'єри.
- Звернути увагу, що бар'єри ставлення можуть бути створені гуманітарними організаціями.

→ Визначити механізми сприяння

Механізми сприяння – це зовнішні фактори, що полегшують доступ і участь в житті суспільства осіб з інвалідністю, паралельно з можливостями, які вже мають особи з інвалідністю.

Приклад механізму сприяння: наявність доступних місць видачі продуктів харчування, організація пріоритетної черги і зон відпочинку або організація доставки продуктів харчування додому.

При визначенні механізмів сприяння необхідно:

- У співпраці з організаціями осіб з інвалідністю і особами з інвалідністю визначити можливості, які мають особи з інвалідністю для подолання існуючих бар'єрів.
- Визначити фактори, що забезпечують доступ та участь осіб з інвалідністю, і проаналізувати, чи є вони однаковими в залежності від віку, статі та типу інвалідності.
- Проаналізувати наявність сильної культури підтримки сім'ї або суспільства для осіб з інвалідністю.
- Визначити можливі національні або регіональні правові акти для захисту прав осіб з інвалідністю, включаючи їх рівний доступ до допомоги, послуг і повній участі в житті суспільства.
- Проаналізувати наявність функціонуючої системи соціального захисту для осіб з інвалідністю.

З огляду на це, рівняння ризику, адаптоване до інклюзивності осіб з інвалідністю, можна переформулювати таким чином:

$$\text{РИЗИК} = \frac{\text{загрози або фактори уразливості (Перешкоди)}}{\text{МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ И МОЖЛИВОСТІ}}$$

56 - Див. інструмент # В1 в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту».

3.2.2 Етап 2: Усунення ризиків шляхом застосування чотирьох елементів впровадження принципів захисту

Щоб забезпечити ефективне інклюзивності осіб з інвалідністю, необхідно оцінити ризики щодо кожного з чотирьох елементів впровадження принципів захисту, тобто:

- Приділяти першочергову увагу безпеці і повазі гідності й уникати заподіяння шкоди;
- Забезпечити реальний доступ;
- Забезпечити підзвітність;
- Забезпечити участь в соціальному житті і розширення прав і можливостей.

Приклади для кожного з елементів впровадження

ЕЛЕМЕНТ ВПРОВАДЖЕННЯ	БАР'ЕРИ (В ТОМУ ЧИСЛІ ЗАГРОЗИ І ФАКТОРИ УРАЗЛИВОСТІ)	МЕХАНІЗМИ СПРИЯННЯ І МОЖЛИВОСТІ
Приділяти першочергову увагу безпеці і повазі гідності й уникати заподіяння шкоди	<i>Туалетні та ванні кімнати в таборах біженців не пристосовані для особливих потреб осіб з інвалідністю, тому вони не можуть ними користуватися з дотриманням приватності і гідності.</i>	<i>Забезпечити доступність за рахунок універсального дизайну і розумного пристосування для дотримання принципу поваги до людської гідності.</i>
Забезпечити реальний доступ	<i>Діти з інвалідністю не мають можливості відвідувати школу, їх присутність в школі не вітається або відсутня можливість фізичного доступу до школи дітей з інвалідністю.</i>	<i>Підвищувати обізнаність про необхідність надання освіти без дискримінації. Забезпечити доступність шкіл за рахунок універсального дизайну і доцільних пристосувань.</i>
Забезпечити підзвітність	<i>Механізми подачі скарг і пропозицій складені таким чином, що особи з інвалідністю не можуть використовувати такі механізми (наприклад, передбачено тільки використання гарячої лінії, СМС-повідомлень або письмової форми).</i>	<i>Забезпечити наявність різноманітних варіантів доступу до механізму подачі скарг і пропозицій (наприклад, прийом скарг на мові жестів за допомогою надійного перекладача або за допомогою особи, яка надає підтримку).</i>
Забезпечити участь в соціальному житті і розширення прав і можливостей	<i>Особи з інвалідністю не беруть участі в консультаціях і процесі прийняття рішень, оскільки суспільство і / або гуманітарні суб'єкти не вважають доречними їх внесок і можливості.</i>	<i>Підвищувати обізнаність про права та недопущення дискримінації. Активно розширювати права і можливості осіб з інвалідністю для їх участі в соціально-політичному житті суспільства.</i>

Крім того, завжди повинні застосовуватися такі механізми сприяння загального характеру:

- Забезпечення доступності за рахунок універсального дизайну будівель, приміщень, послуг та консультацій.
- Забезпечення розумних пристосувань, а також мобільних або виїзних послуг для полегшення доступу до послуг, надання допомоги і створення механізмів зворотного зв'язку та подачі скарг.
- Забезпечення надання інформації у доступних форматах і за доступними каналами.
- Забезпечення урахуванням принципів захисту та особливих потреб осіб з інвалідністю при плануванні програмних заходів.
- Розробка заходів таким чином, щоб особи з інвалідністю могли перебувати разом з особами, які за ними доглядають, сім'ями, родинними групами та іншими близькими людьми.

- Необхідно завжди дозволяти супроводжувати осіб з інвалідністю обраними ними людьми, якщо їм потрібна така підтримка.
- Заохочувати корпоративну культуру, засновану на повазі гідності, прав і можливостей осіб з інвалідністю, у тому числі через навчання персоналу.
- Забезпечити функціонування системи перенаправлення для надання індивідуальної допомоги, захисту і спеціалізованих послуг.
- Проводити постійний моніторинг та оцінювання чотирьох елементів процесу інтегрування питань захисту⁵⁷.

3.3 Збір даних і оцінювання ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю

3.3.1 Збір даних

Збір кількісних і якісних даних має надзвичайно важливе значення на всіх етапах при визначенні конкретних ризиків, які зачіпають інтереси осіб з інвалідністю, і бар'єрів з якими вони стикаються⁵⁸.

Як правило, при зборі інформації про осіб з інвалідністю, бар'єри, з якими стикаються такі особи, і способи їх подолання, слід завжди залучати організації осіб з інвалідністю та осіб з інвалідністю, включаючи дітей

Для збору кількісних даних ЕСНО пропонує використовувати⁵⁹ Короткий набір питань Вашингтонської групи. Зібрані дані повинні аналізуватися і використовуватися при складанні програм. Вони повинні оброблятися відповідно до стандартів і типовими методами роботи з персональними і конфіденційними даними⁶⁰.

3.3.2 Оцінювання ступеня ступеня інклюзивності осіб з інвалідністю

Для об'єктивного вимірювання заходів і результатів своїх проектів партнери ЕСНО можуть керуватися вже існуючими індикаторами⁶¹. З цією метою Департамент ЕСНО пропонує використовувати наступний індикатор з розбивкою даних за ознакою інвалідності:

ІНДИКАТОР ПРОЦЕСУ НА РІВНІ КОНКРЕТНОЇ ЦІЛІ

% бенефіціарів (з розбивкою за ознакою статі, віку та інвалідності) повідомляють, що гуманітарна допомога доставляється на безпечній, доступній, підзвітній і інклюзивній основі

Короткий набір питань Вашингтонської групи

1. Чи є у Вас проблеми із зором, навіть в окулярах?
2. Чи є у Вас проблеми зі слухом, навіть зі слуховим апаратом?
3. Чи важко Вам ходити або підніматися сходами?
4. Чи є у Вас труднощі із запам'ятовуванням або концентрацією уваги?
5. Чи є у Вас труднощі в плані самообслуговування, наприклад, при обмиванні всього тіла або одяганні?
6. При використанні вашої звичайної (звичної) мови, чи є у вас труднощі при спілкуванні, наприклад, Вам важко зрозуміти або Вас не розуміють?

На кожне питання можна дати один з чотирьох варіантів відповіді:

- а. Ні-труднощів немає
- б. Так - є деякі труднощі
- в. Так - дуже важко
- г. Зовсім не можу це зробити

Для того щоб визначити порогову величину, рекомендація Вашингтонської групи говорить: «Якщо яка-небудь особа дає відповідь «дуже важко» або «зовсім не можу це зробити» хоча б на одне питання, вона повинна вважатися особою з інвалідністю для цілей розбивки даних».

⁵⁷ - Див. інструменти # В3, # В4 і # В5 в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту».

⁵⁸ - Див., наприклад «Сприймайте нас всерйоз» https://www.unicef.org/disabilities/files/Take_Us_Seriously.pdf

⁵⁹ - Хоча кращий спосіб збору даних з розбивкою за ознакою інвалідності в ситуаціях гуманітарної кризи все ще залишається предметом обговорення, на даний час Короткий набір питань Вашингтонської групи визнаний найбільш придатним інструментом.

⁶⁰ - Для отримання додаткової інформації зверніться до документа ЕСНО «Тематичне положення по гуманітарний захисту» (частина 8), МКЧХ Посібник із захисту даних в рамках гуманітарної діяльності - <https://www.icrc.org/en/handbook-data-protection-humanitarian-action> і Загальний регламент ЄС щодо захисту даних - <https://www.eugdpr.org/>

⁶¹ - Наприклад, ЕСНО, Індикатори головних підсумків і ключових результатів, Реєстр індикаторів УКГП, або індикатори, наведені в посібнику Глобального кластера з питань захисту «Набір інструментів для впровадження принципів захисту».

4. Додатки

4.1 Скорочення

CBM	Християнська місія незрячих
CBO	Місцева громадська організація
CRPD	Конвенція про права осіб з інвалідністю
ECHO	Генеральний Директорат Європейської Комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги
DPO	Організації осіб з інвалідністю
DRR	Зменшення небезпеки лих
FGD	Фокус-групи
GBV	Гендерно-зумовлене насильство
GPC	Глобальний кластер з питань захисту
HCT	Гуманітарна групав країні
HH	Домогосподарство
HI	Гуманність й інтеграція
IASC	МПК Міжвідомчий постійний комітет
ICCG	Міжкластерна координаційна група
ICRC	МКЧХ, Міжнародний комітет Червоного
Хреста IDA	Міжнародний союз осіб з інвалідністю
IDP	ВПО, Внутрішньо-переміщена особа
IHRL	Міжнародне законодавство щодо прав людини
KII	Співбесіда з ключовими інформантами
PSEA	Захист від сексуальної експлуатації та зловживань
UNHCR	УВКБ ООН Управління Верховного Комісара у справах біженців Організації Об'єднаних Націй
UNICEF	ЮНІСЕФ, Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй
UNOCHA	Офіс з координації гуманітарних питань Організації Об'єднаних Націй
WHO	ВООЗ, Всесвітня організація охорони здоров'я
WHS	Всесвітній гуманітарний саміт

4.2 Термінологія

Доступність: Доступ осіб з інвалідністю нарівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, включаючи інформаційно-комунікаційні технології та системи, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або які надаються населенню, як в міських, так і в сільських районах (відповідно до статті 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

Перешкода (в контексті надання гуманітарної допомоги): Зовнішній фактор у навколишніх умовах, в яких живуть люди, що цілеспрямовано або ненавмисно перешкоджає отриманню особами з інвалідністю доступу до гуманітарної допомоги і захисту та участі в них.

Гуманітарна криза: Подія або низка подій, які являють собою серйозну загрозу здоров'ю, безпеці, захищеності чи благополуччю громади або іншій великій групі людей. Гуманітарна криза може виникати в силу природних або антропогенних причин, може розвиватися швидко або повільно і може бути короткою або довготривалою.

Гуманітарний захист: Вирішення проблеми насильства, примусу, навмисного позбавлення та зловживань стосовно окремих осіб, груп і громад в контексті гуманітарних криз.

Людяність: Необхідно намагатися зменшити страждання людей, де б вони не мали місце, причому особливу увагу слід приділяти найбільш уразливим групам населення. Необхідно поважати і захищати гідність всіх постраждалих осіб.

Неупередженість: Гуманітарна допомога повинна надаватися виключно на основі потреб і без дискримінації між групами або в групах постраждалого населення.

Інклюзивність: Інклюзивність означає заснований на правах підхід до складання програм в громадах, який спрямований на забезпечення доступу до базових послуг і права голосу осіб з інвалідністю при розробці та імплементації цих послуг. При цьому такий підхід вимагає цілеспрямованих зусиль з боку відповідних організацій для зменшення та усунення бар'єрів⁶².

Незалежність: Автономність гуманітарних цілей від політичних, економічних, військових або інших цілей. Незалежність забезпечує дотримання єдиної мети гуманітарної допомоги - полегшення і запобігання страждань жертв гуманітарних криз.

Індивідуальна допомога і захист: Для ЄСНО індивідуальна допомога та захист - це допомога, спрямована на зниження конкретних ризиків у сфері захисту або зменшення уразливості окремої особи / домогосподарств щодо конкретної загрози, яку можна усунути шляхом надання допомоги і захисту. Вона передбачає конкретний, цілеспрямований і чітко сформульований результат захисту для конкретної людини/ домогосподарства. Це може досягатися за допомогою використання 3 типових способів надання допомоги, а саме: супровід, юридична допомога і індивідуальне ведення справи. Індивідуальна допомога і захист не можуть складатися з окремої грошової виплати.

Нейтральність: Гуманітарна допомога надається без упередженості: жодна із

62 - Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного півмісяця, *Все під одним дахом, Житло і поселення з урахуванням особливих потреб осіб з інвалідністю в надзвичайних ситуаціях*, Женева, МФЧХ, 2015 рік, стор. 10, http://www.ifrc.org/Global/Documents/Secretariat/Shelter/All-under-one-roof_EN.pdf

сторін збройного конфлікту або іншого спору немає переваг над іншою.

Особи з інвалідністю: Особи з інвалідністю – це особи, які мають стійкі фізичні, розумові, інтелектуальні або сенсорні порушення, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть перешкоджати повній та ефективній участі таких осіб у житті суспільства нарівні з іншими.

Впровадження принципів захисту: Процес впровадження принципів захисту і просування принципів реального доступу, безпеки і гідності в процеси надання гуманітарної допомоги⁶³.

Розумне пристосування: «Розумне пристосування» – означає внесення необхідних і належних змін та коректив, що не становлять непропорційного чи невинуватого тягаря, якщо це необхідно в конкретному випадку, з метою забезпечення на рівноправній основі реалізації або здійснення особами з інвалідністю всіх прав людини і основних свобод⁶⁴.

Універсальний дизайн: «Універсальний дизайн» означає, що дизайн предметів, обстановок, програм та послуг покликаний зробити їх у максимально можливій мірі придатними до використання всіма людьми без необхідності адаптації чи спеціального дизайну. «Універсальний дизайн» не виключає допоміжні пристрої для певних груп осіб з інвалідністю, якщо це необхідно⁶⁵.

4.3 Основні довідкові документи

Загальні

Значення захисту в гуманітарній діяльності, Міжвідомчий постійний комітет <http://interagencystandingcommittee.org/principals/content/centrality-protection-humanitarian-action>

Основні гуманітарні стандарти, <https://corehumanitarianstandard.org/the-standard>

Глобальний кластер з питань захисту. Порадник і навчання із запровадження принципів захисту (на декількох мовах)

<http://www.globalprotectioncluster.org/en/areas-of-responsibility/protection-mainstreaming.html>

Глобальний кластер з питань захисту. Посібник із запровадження принципів захисту,

http://globalprotectioncluster.org/_assets/files/aors/protection_mainstreaming/gpc-pm_toolkit-2017.en.pdf

Рекомендації щодо інтегрування заходів по боротьбі з сексуально-обумовленим насильством в рамках гуманітарної діяльності, IASC 2015 рік – <https://gbvguidelines.org/en/home/>

МПК. Політика забезпечення захисту в рамках гуманітарної діяльності, 2016 год, http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/tools_and_guidance/

⁶³ - Глобальний кластер з питань захисту. Набір інструментів для впровадження принципів захисту, стор. 10.

⁶⁴ - Конвенція про права осіб з інвалідністю, стаття 2

⁶⁵ - Конвенція про права осіб з інвалідністю, стаття 2

[IASC%20Guidance%20and%20Tools/iasc-policy-on-protection-in-humanitarian-action.pdf](https://www.iasc-policy-on-protection-in-humanitarian-action.pdf)

МПК. Система підзвітності постраждалому населенню,
<https://interagencystandingcommittee.org/accountability-affected-people>

Мінімальні стандарти захисту дітей в гуманітарній діяльності, Глобальний кластер з питань захисту - <http://cpwg.net/minimum-standards/>

Стандарти захисту від сексуальної експлуатації й зловживань (PSEA),
<http://pseatastaskforce.org/en/taskforce>

Сендайська рамкова програма щодо зниження ризику лих на 2015–2030 роки,
<https://www.unisdr.org/we/inform/publications/43291>

Сфера і партнери. Стандарти, <http://www.sphereproject.org/handbook/> и <http://www.sphereproject.org/standards-partners/>

Целі сталого розвитку, <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

Всесвітній гуманітарний саміт, Обов'язки, 2016 рік,
<https://www.agendaforhumanity.org/core-commitments>

Конкретно щодо інвалідності

Посібник для перевірки доступності, Handicap International,
http://www.hiproweb.org/uploads/tx_hidrtdocs/AccessibilityAudit_PG13.pdf

Конвенція про права осіб з інвалідністю, 2006 рік,
<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

Хартія про облік особливих потреб осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності, 2016 рік, <http://humanitariandisabilitycharter.org/>

Посібник з розвитку з урахуванням особливих потреб осіб з інвалідністю, Беншайм, Християнська місія незрячих, 2017 рік,
<https://www.cbm.org/article/downloads/54741/CBM-DID-TOOLKIT-accessible.pdf>

Стандарти для інклюзивності осіб похилого віку та осіб з інвалідністю в гуманітарній діяльності, Консорціум з питань віку та інвалідності, 2018 рік
https://humanity-inclusion.org.uk/sn_uploads/document/humanitarian-inclusion-standards-for-older-people-and-people-with-disabilities-ADCAP.pdf

Практичний посібник з гуманітарної діяльності, <https://hhot.cbm.org/>

Облік особливих потреб дітей з інвалідністю в гуманітарній діяльності, ЮНІСЕФ, <http://training.unicef.org/disability/emergencies/>

Ліквідація наслідків стихійних лих і надзвичайних ситуацій з урахуванням потреб осіб з інвалідністю, Raja, D.S. & Narasimhan, N. (2013 рік), <https://cis-india.org/accessibility/blog/emergency-services-report.pdf>

Міжамериканська конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо осіб з інвалідністю (прийнята в 1999 році; вступила в силу в 2001 році) - <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-65.html>

Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я, ВООЗ,
<http://www.who.int/classifications/icf/en/>

Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного півмісяця,

Все під одним дахом, Житло і поселення з урахуванням особливих потреб осіб з інвалідністю в надзвичайних ситуаціях, Женева, МФЧХ, 2015 рік, стор. 10, http://www.ifrc.org/Global/Documents/Secretariat/Shelter/All-under-one-roof_EN.pdf

Мінімальні стандарти для врахування особливостей віку та інвалідності в гуманітарній діяльності, Консорціум з питань віку та інвалідності, 2018 рік https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Minimum_Standards_for_Age_and_Disability_Inclusion_in_Humanitarian_Action_0.pdf

Сприймайте нас всерйоз, ЮНІСЕФ, https://www.unicef.org/disabilities/files/Take_Us_Seriously.pdf

«Розуміння Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю», Маріанне Шульце, Handicap International http://www.internationaldisabilityalliance.org/sites/default/files/documents/hi_crpdp_manual2010.pdf

Збір і обробка даних

Загальний регламент ЄС щодо захисту даних - <https://www.eugdpr.org/>

МПК. Довідник із захисту даних в рамках гуманітарної діяльності <https://www.icrc.org/en/handbook-data-protection-humanitarian-action>

Короткий набір питань Вашингтонської групи, <http://www.washingtongroup-disability.com/washington-group-question-sets/short-set-of-disability-questions/>

Навчальний посібник Вашингтонської групи і ЮНІСЕФ щодо функціонування дітей, <https://data.unicef.org/topic/child-disability/module-on-child-functioning/>

Відповідне законодавство ЄС /ЕЧО, нормативні акти і методичні матеріали

Висновки Ради з ліквідації наслідків стихійних лих з урахуванням інтересів осіб з інвалідністю, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6450-2015-INIT/en/pdf>

Європейський консенсус про гуманітарну допомогу, http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/consensus_en.pdf

Європейська стратегія з проблем інвалідності на 2010-2020 роки, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:en:PDF>

Регламент з надання гуманітарної допомоги (Регламент Ради (ЄС) №1257 / 96 від червня 1996 року), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1446991041826&uri=CELEX:31996R1257>

Новий європейський консенсус з питань розвитку, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2017:210:FULL&from=EN#ntr1-C_2017210EN.01000101-E0001

Посилання на **всі тематичні положення і рекомендації ЕЧО** можна знайти тут: http://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/policy-guidelines_en

Сюди відноситься:

Допомога в забезпеченні продуктами харчування

- Допомога в забезпеченні продуктами харчування: від допомоги у формі надання продуктів харчування до допомоги у формі сприяння забезпеченню продуктами харчування

Харчування

- Рішення проблеми недоїдання в надзвичайних ситуаціях: дорожня карта для реагування
- Харчування: Рішення проблеми недоїдання в надзвичайних ситуаціях
- Керівний документ: Годування грудних дітей та дітей раннього віку в надзвичайних ситуаціях

Водопостачання, санітарія та гігієна

- Водопостачання, санітарія та гігієна (WASH): Вирішення проблеми швидко зростаючих гуманітарних потреб в сфері водопостачання, санітарії та гігієни
- Робочий документ для співробітників Європейської Комісії з гуманітарної політики в сфері водопостачання, санітарії та гігієни: Рішення проблеми швидко зростаючих гуманітарних потреб в сфері водопостачання, санітарії та гігієни (WASH)

Охорона здоров'я

- Звід рекомендацій з питань охорони здоров'я в контексті гуманітарної діяльності
- Загальні документи і рекомендації з питань охорони здоров'я населення, яке постраждало від кризи
- Ендемічні і епідемічні захворювання серед населення, яке постраждало від кризи
- ВІЛ / СНІД серед населення, яке постраждало від кризи
- Психічне здоров'я в надзвичайних ситуаціях
- Репродуктивне здоров'я в надзвичайних ситуаціях, зокрема сексуальне і гендерно-обумовлене насильство
- Інші документи

Грошова допомога і ваучери

- Грошова допомога і ваучери: підвищення результативності та ефективності у всіх галузях

Захист

- Гуманітарний захист: Поліпшення результатів забезпечення захисту з метою зменшення ризиків для людей у випадках гуманітарних криз

Надання гуманітарної допомоги з урахуванням гендерної специфіки

- Гендерна специфіка в сфері надання гуманітарної допомоги: Різні потреби, адаптована допомога
- Посібник з гендерно-вікових маркерів

Ліквідація наслідків стихійних лих

- Ліквідація наслідків стихійних лих і підвищення стійкості за допомогою зменшення небезпеки лих в гуманітарній діяльності

Освіта в надзвичайних ситуаціях

- Сприяння освіті в надзвичайних ситуаціях і в ситуаціях тривалої кризи

Надання допомоги дітям, які її потребують

- Особливий акцент на дітях у зовнішній діяльності ЄС
- План дій ЄС щодо прав дітей у зовнішній діяльності
- Діти в надзвичайних і кризових ситуаціях

Житлове будівництво і розвиток населених пунктів

- Рекомендації щодо житлового будівництва і розвитку населених пунктів в гуманітарній діяльності

DG ECHO
web page

<https://www.facebook.com/EuropeanCommission>

https://twitter.com/eu_echo

http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/stylianides_en

